

مسمومیت و راهکارهای پیشگیری از آن

مدیریت غذا و دارو دانشکده علوم پزشکی ساوه

سرفصل ها

- نکات پیشگیری از بروز مسمومیت با شوینده‌ها و ضدعفونی کننده‌های خانگی
- پیشگیری از مسمومیت با قارچ‌های خودرو و سمی
- توصیه‌های دارویی و پیشگیری از مسمومیت ها در ارتباط با ایام نوروز (تعطیلات عید)

نکات پیشگیری از بروز مسمومیت با شوینده ها و ضدعفونی کننده های خانگی

- پیش از شروع تعطیلات نوروز، بر اساس سنتی قدیمی، نظافت و شستشوی خانه ها آغاز می شود. باید توجه داشت که استفاده نابجا و بدون آگاهی از مواد شوینده و پاک کننده های شیمیایی می تواند خطرات جبران ناپذیری را ایجاد نماید. باید در هنگام نظافت و خانه تکانی منزل، با رعایت اصول پیشگیری، مراقب مسمومیت با فرآورده های شوینده و ضدعفونی کننده ها بود. مسمومیت با شوینده های خانگی در سال های اخیر روند رو به افزایشی داشته است و نزدیک به ۱۶ درصد از کل مسمومیت با مواد شیمیایی را شامل می شوند.

هنگام استفاده از انواع فرآورده‌های شوینده و ضدعفونی کننده‌ها باید اصول ایمنی زیر را در نظر گرفت:

- همیشه هنگام استفاده از فرآورده‌های شیمیایی و شوینده‌ها ابتدا در نور کافی، برچسب روی بسته‌بندی را مطالعه و سپس مصرف کنید. استفاده از مواد شیمیایی در تاریکی و بدون مطالعه و آگاهی از نحوه استفاده آنها می‌تواند خطرناک باشد.
- ایمن‌سازی منازل در مقابل عوامل بروز مسمومیت‌ها خصوصا ترکیبات شوینده خانگی بسیار حائز اهمیت است. استفاده نابه‌جا و بدون آگاهی از مواد شوینده و پاک کننده‌های شیمیایی می‌تواند خطرات جبران‌ناپذیری بر سلامت وارد کند.
- از قرار دادن مواد شوینده، ضدعفونی کننده و الکل در کمد‌های زیر ظرف‌شویی اجتناب نمایید. خطر مسمومیت در کودکان نوپا و کنجکاو از این طریق بسیار بالا است.

- محصولات شیمیایی و شوینده را همیشه در ظرف اصلیشان نگهداری کنید. هرگز این فرآورده‌ها را در ظروف مواد خوراکی (مثل بطری نوشابه) نگه ندارید. ممکن است کودکان و سالمندان به اشتباه این مواد را بخورند و دچار مسمومیت شدید شوند.
- بازکردن پنجره‌ها یکی از اصول مهم و اولیه در استفاده از شوینده‌ها می‌باشد. با توجه به اینکه بسیاری از ترکیبات مانند وایتکس (مواد بر پایه کلر)، جوهر نمک و ... بخارات سمی ایجاد می‌کنند که به مخاط دهان، بینی و ریه صدمه می‌زنند، در هنگام استفاده از این مواد، پنجره‌ها را باز کنید تا هوا به خوبی در محیط جریان داشته باشد.
- در زمان نظافت سطوح و استفاده از ترکیبات شوینده و پاک کننده از دستکش لاستیکی، کفش جلو بسته و در صورت امکان ماسک استفاده نمایید. باید توجه داشت ماسک تنفسی معمولی هیچگاه جلو بخارات متصاعد شده از شوینده‌ها و مواد شیمیایی را نمی‌تواند بگیرد و نباید به صرف داشتن ماسک، خود را در معرض استنشاق بخارات مواد شیمیایی قرار دهید.

- مخلوط کردن مواد شیمیایی و شوینده‌های خانگی مانند جوهر نمک (جرم بر و لوله باز کن)، مواد سفیدکننده و لکه بر (مانند وایتکس) بسیار خطرناک می باشد و گازهای ناشی از این ترکیب بسیار سمی و خفه کننده است. برخی افراد که از این خطر اطلاعی ندارند، تصور می کنند با اختلاط مواد سفیدکننده و جرم گیر، اثرات پاک کنندگی آن را افزایش می دهند. این در حالی است که گاز خطرناک حاصل از این ترکیب، به مسمومیت تنفسی شدید و حتی صدمات برگشت ناپذیر در ریه منجر می شود. بنابراین به هیچ عنوان انواع ترکیبات و پودرها و مواد مایع شوینده، جرمگیر و سفیدکننده نباید با هم مخلوط شوند.
- در هنگام استفاده از محلول‌های با پایه الکلی توجه شود که این فرآورده‌ها به دلیل قابلیت تبخیر سریع آتش زا هستند و باید از نگه داری آنها در کنار شعله آتش خودداری کرد. حتی توصیه شده است در هنگام ضدعفونی تلفن همراه، گوشی خود را ابتدا خاموش و سپس سطح آن را با محلول الکلی ضدعفونی نمایید. هنگامی که دست و سطوح به محلول الکلی آغشته شد، باید صبر کنید تا خود به خود خشک شود.

- استفاده از پاک کننده‌هایی مثل جوهرنمک، مواد شوینده و لکه بر، لوله بازکن، لاک پاک کن، سموم حشره کش و جونده کش، تینر، ضدیخ، بنزین و نفت خطرناک بوده و این مواد در صورت بلعیده شدن و تماس با پوست و چشم یا تنفس، بسیار سمی هستند.
- در صورت تماس اتفاقی پوست یا چشم با مواد شیمیایی و شوینده، برای درمان هرچه سریع تر آن محل را با آب فراوان شست و شو دهید و در صورت برطرف نشدن عوارض موضعی یا بروز علائم سوختگی، تورم، سوزش و خارش، هرچه سریع تر به مراکز درمانی مراجعه کنید. هرگز از مواد قلیایی و یا اسیدی جهت خنثی سازی استفاده نکنید.
- در صورت بلع مواد با خاصیت خورندگی مانند اسیدها و قلیاها، هرگز بیمار را وادار به استفراغ نکنید. این کار می تواند سبب وخیم شدن وضع بیمار شود.

- قبل از دور انداختن ظروف حاوی مواد شیمیایی و شوینده داخل ظرف زباله، آن را آبکشی نمایید.
- در صورتیکه نزدیکان شما ماده‌ای غیرخوراکی و سمی را بلعید و یا بخارات آن را استنشاق نمود، با مرکز اورژانس ۱۱۵ و یا مرکز اطلاع رسانی داروها و سموم ۱۹۰ تماس بگیرید.

-

پیشگیری از مسمومیت با قارچ‌های خودرو و سمی

- با شروع فصل بهار و بروز شرایط مساعد در رشد قارچ‌های خودرو، همه ساله در ابتدای سال متاسفانه با موجی از مسمومیت‌های اتفاقی ناشی از مصرف خوراکی قارچ‌های خودرو و سمی روبرو هستیم
- در سال ۱۳۹۶ با ۱۵۴۰ مورد مراجعه به بیمارستان در اثر مسمومیت با قارچ‌های خودرو و سمی روبه‌رو بوده‌ایم. این آمار در سال ۱۳۹۷ بالغ بر ۱۷۲۶ مورد و در سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۳۹۸ مورد مراجعه به بیمارستان در اثر مسمومیت با قارچ‌های خودرو و سمی، در سال ۱۳۹۹، تعداد ۶۹۶ مورد و در سال ۱۴۰۰، ۷۹۷ نفر در اثر مسمومیت با قارچ سمی به بیمارستان مراجعه کرده‌اند که نشان‌دهنده تعداد بالای قربانیان و شایع بودن این مسمومیت در کشور ما می‌باشد و متاسفانه مصرف خوراکی قارچ‌های خودرو و سمی، منجر به فوت، نارسایی کبد و بستری شدن بسیاری از هموطنانمان شده است.

- بیشترین مسمومیت ناشی از قارچ سمی مربوط به شهرهای استان کرمانشاه، آذربایجان غربی، لرستان، گلستان و کردستان، لرستان، همدان، قزوین و شهرکرد بوده است.
- همانطور که مشاهده می شود مسمومیت ناشی از مصرف قارچهای خودر در هموطنانی که در مناطق غربی، کوهستانی و یا مرطوب کشور زندگی می کنند بروز نموده است. این موارد با آموزش عمومی و اطلاع رسانی و ارائه هشدار به موقع قابل پیشگیری خواهد بود.

ارائه توصیه های عمومی برای پیشگیری از مسمومیت و مرگ ناشی از قارچ های سمی:

- از مصرف قارچ های خودرو مخصوصا قارچ هایی که در کنار تنه درختان (علی الخصوص درختان خشک شده) می رویند و یا قارچ های فله ای جمع آوری شده توسط افراد بومی، خودداری کنید. برای حفظ سلامت خود و خانواده تان تنها قارچ هایی را که توسط مراکز مجاز و در بسته بندی های دارای مجوز می باشند، خریداری و مصرف نمایید.
- شناسایی انواع خوراکی قارچ از انواع سمی تنها بر اساس خصوصیات ظاهری مانند شکل، رنگ، بو، قوام و مزه مشکل بوده و تنها توسط متخصصان و کارشناسان مجرب قارچ شناسی و گیاه شناسی امکان پذیر است. بنابراین به توصیه های برخی از افراد در تشخیص انواع سمی از انواع خوراکی قارچ توجه نکنید.

- مصرف قارچ ها توسط پرندگان و سایر جانوران اهلی و وحشی، نشان دهنده غیرسمی بودن قارچ برای انسان نمی باشد.
- برخی از روش ها و معیارهای سنتی مانند: تغییر رنگ قاشق نقره در اثر تماس با قارچ، یا وجود حشرات در اطراف قارچ و محل رویش قارچ معیار علمی و صحیحی برای تشخیص عدم سمیت قارچ در همه موارد نیست.
- برخی از سموم موجود در قارچ های سمی، مقاوم به گرما بوده و فرآیندهای آماه سازی غذا مانند: کباب کردن، آب پز کردن، سرخ کردن، بخار پز کردن قادر به تخریب کامل مواد سمی موجود در آن نمی باشد.

- در صورت بروز علائم و نشانه های گوارشی (تهوع، استفراغ و اسهال) به صورت تاخیری (۱۲-۵ ساعت پس از مصرف خوراکی قارچ های خودرو)، هر چه سریعتر بیمار را به مرکز درمانی تخصصی مسمومیت ها منتقل کنید. در مواردی که علائم گوارشی بصورت تاخیری (با فاصله بیش از ۶ ساعت از مصرف قارچ خودرو) رخ دهد این دسته از قارچ ها سمیت به مراتب بیشتری دارند و در سال های گذشته منجر به نارسایی حاد کبدی و مرگ تعدادی از هموطنانمان شده است.
- انتقال سریع بیمار مسموم به یک مرکز درمانی تخصصی مسمومیت ها امکان درمان موفقیت آمیز را افزایش می دهد و هرگونه تاخیر در این امر سبب افزایش احتمال شکست درمان و حتی مرگ بیمار می شود. بنابراین با مشاهده علائم و نشانه های بالینی اولیه به ویژه از نوع تاخیری در فردی با سابقه مصرف خوراکی قارچ خودرو، از هرگونه خوددرمانی و درمان علامتی پرهیز نموده و بیمار را در اسرع وقت به بیمارستان منتقل نمایید.

- در صورت امکان، نمونه باقی مانده قارچ مصرف شده توسط بیمار را برای شناسایی کادر پزشکی در بیمارستان به همراه داشته باشید.

توصیه های دارویی و پیشگیری از مسمومیت در استقبال از عید نورروز

سامان دهی قفسه دارویی خانه:

ضمن انجام خانه تکانی و گردگیری عید، حتماً در منازل با کیسه های دارو محتوی قرص، کپسول و یا شربت نیمه مصرف شده مواجه خواهید شد. توصیه می شود به شکل زیر جعبه یا قفسه دارویی خود را سر و سامان دهید:

- داروهایی که تاریخ انقضاء آنها فرا رسیده است، از بسته بندی اصلی خارج نمائید و داخل کیسه زباله ریخته و از داروساز مسئول فنی داروخانه نحوه امحای دارو را پرسش نمایید. برای جلوگیری از مصرف نابجای داروهایی که مجار به دورریختن آنها در زباله هستید، بهتر است قرص ها و کپسولها را با زباله های تر مانند تفاله چای مخلوط نمایید تا ظاهر ناخوشایند آن مانع مصرف داروها توسط کودکان و ... شود.

- تاریخ انقضاء معمولا به تاریخ شمسی یا میلادی روی جعبه مقوایی داروها، همچنین در انتهای ورقه های آلومینیومی بسته بندی قرصها و کپسول ها، بر روی شیشه آمپول و ویالهای تزریقی و درخصوص پمادها و کرمهای موضعی بر روی انتهای تیوب پماد و کرم و یا روی جعبه مقوایی آنها حک شده است. داروهای تاریخ گذشته قابل استفاده نیستند و باید دور ریخته شوند.
- شربت های تاریخ گذشته را اگر آنتی بیوتیک نیستند در فاضلاب خالی کرده و شیشه های آن را دور بریزید. نحوه امحای داروهای تاریخ گذشته و بی استفاده در منزل را از داروسازان بپرسید.
- (۴) قطره های چشمی که از باز شدن درب آن یک ماه گذشته است دیگر استریل نمی باشند و باید دور ریخته شوند.
- (۵) آمپولها و سرنگ های تاریخ گذشته، می بایست در کیسه ای جمع آوری و بر اساس توصیه داروسازان دور ریخته شود.

LOT

MFD.

9/11/16

تاریخ انقضا

EXP. date

9/11/18

سال ماه روز

...which can be recycled
...recycled and recycled

6 M

6M 12M 18M 24M

... and noncomedogen

pezeshtyentrooz pezeshtyentrooz www.pezeshtyentrooz.com

- گرمها و فرآورده های آرایشی و بهداشتی هم دارای تاریخ انقضایی (بسته به نوع فرآورده) از ۶ ماه تا ۲۴ ماه پس از بازکردن درب ظرف می باشند که به صورت یک عدد در کنار تصویر یک قوطی با درب باز شده روی بسته بندی فرآورده ترسیم می شود. (بسیاری از لوازم آرایشی بعد از مدت اعلام شده بر روی بسته بندی، در صورت استفاده ایجاد عوارض می نمایند).
- داروهایی که تاریخ انقضاء آنها فرا نرسیده است ولی استفاده ای در منزل ندارد قابل عودت به داروخانه و مراکز مشابه نمی باشد و بهتر است به نحو صحیح دور ریخته شوند.

ممکن است در ایام تعطیلات عید دسترسی شما به داروخانه های روزانه به دلیل تعطیلی آنها مقدور نباشد ولی همیشه دسترسی به داروخانه های شبانه روزی و برخی داروخانه هایی که به صورت شیفت از پیش تعیین فعال می باشد وجود دارد. لذا باید توجه کرد:

- چنانچه شما و یا بستگانتان، به دلیل ابتلا به بیماری مزمن، دارویی را به صورت مرتب مصرف می کنید، مطمئن شوید دارو را به حد نیاز و تا پایان تعطیلات و ضمن سفر در اختیار دارید. چرا که بسیاری از داروها مانند داروهای ضد تشنج، داروهای بیماریهای قلبی و فشارخون، داروهای ضد افسردگی و اختلالات عصبی، داروهای ضد دیابت و چربی خون و برخی داروهای مسکن و همچنین آنتی بیوتیک ها، باید مرتب مصرف شوند و قطع ناگهانی این داروها، بیمار را دچار مشکل خواهد کرد.

نظافت منزل:

پیش از شروع تعطیلات نوروز، بر اساس سنتی قدیمی، نظافت و شستشوی خانه ها آغاز می شود. علاوه بر آنکه باید مراقب باشیم دچار حوادثی مانند سقوط از ارتفاع نشویم، باید توجه داشت که استفاده نابجا و بدون آگاهی از مواد شوینده و پاک کننده شیمیایی می تواند خطرات جبران ناپذیری را ایجاد نماید. بنابراین با رعایت نکات زیر سلامت خود را تضمین نمایید:

- همیشه در هنگام استفاده از فرآورده های شیمیایی و شوینده در نور کافی برچسب روی بسته بندی را مطالعه نموده سپس مصرف نمایید. استفاده از داروها و مواد شیمیایی در تاریکی می توانند خطرناک باشد.

- در هنگام استفاده از مواد شیمیایی و فرآورده های شوینده و پاک کننده، مخصوصاً در محیط های کوچک مانند سرویس بهداشتی و حمام، در و پنجره ها را باز کنید و هواکش را روشن نمایید تا هوا به خوبی در محیط جریان داشته باشد. بسیاری از این ترکیبات بخارات سمی ایجاد می کنند که به مخاط دهان، بینی و ریه صدمه می زند.
- در زمان نظافت سطوح و استفاده از ترکیبات شوینده و پاک کننده از دستکش لاستیکی ، کفش جلوبسته و در صورت امکان، ماسک استفاده نمایید.
- از اختلاط مواد شیمیایی مانند جوهر نمک و مواد سفید کننده و لک بر جداً خودداری کنید. بخارات و گازهای ناشی از این اختلاط بسیار سمی و خفه کننده می باشند.

- بسیاری از داروها و محصولات خانگی مانند جوهر نمک، مواد شوینده و لک بر، لاک پاک کن، سموم حشره کش و جونده کش (مانند مرگ موش)، تینر، ضدیخ، بنزین و نفت می توانند در صورت بلعیده شدن و تماس با پوست و چشم و یا در صورت تنفس، بسیار سمی باشند.
- همیشه پس از استفاده از مواد شیمیایی سریعاً درب آن را ببندید و دقت نمایید که هیچ ظرف دربسته ای از دسترسی کودکان در امان نیست.
- در صورتیکه نزدیکان شما ماده ای غیر خوراکی و سمی را بلعید و یا استنشاق نمود، با مرکز اورژانس ۱۱۵ و یا مرکز اطلاع رسانی داروها و سموم ۱۹۰ تماس بگیرید.
- محصولات شیمیایی و شوینده، نفت و بنزین و داروها خصوصاً شربت ترک اعتیاد متادون را همیشه در ظرف اصلی آن نگهداری کنید. **هیچگاه این فرآورده ها را در ظرف مواد خوراکی (مانند بطری نوشابه) نگهداری نکنید.** این عمل سبب خورده شدن اشتباهی این مواد توسط کودکان و مسمومیت شدید ایشان خواهد شد.

•

توصیه های دارویی و پیشگیری از مسمومیت، در ایام تعطیلات عید نورروز

- در طی سفر داروهای خود را همراه داشته باشید چه بسا تا زمان پیدا کردن داروخانه در مقصد، برای تهیه دارو دچار مشکل شوید.
- چنانچه ضمن حرکت اتومبیل، قطار، کشتی و یا هواپیما، دچار سرگیجه و حالت تهوع می شوید، به خاطر داشته باشید با مصرف ۱ یا ۲ قرص ۵۰ میلی گرمی دیمن هیدرینات، نیم ساعت قبل از شروع سفر و تکرار یک قرص هر ۴ تا ۶ ساعت یکبار در طی سفر، می توان عوارض ناشی از حرکت، تهوع و سرگیجه را برطرف کرد. باید توجه داشت که در طول ۲۴ ساعت نباید بیشتر از ۸ عدد قرص مصرف شود. در صورت بارداری یا شیردهی، با داروساز یا پزشک مشورت نمایید

- چنانچه به امارات متحده عربی (دبی، شارجه، ابوظبی) و یا عربستان سفر می کنید، از همراه بردن داروهای آرامبخش مانند داروهای دیازپام، اگزازپام، لورازپام و...، داروهای مسکن کدئین دار (مانند استامینوفن کدئین، اکسپکتورانت کدئین) و ترکیبات روانگردان جداً اجتناب نمائید. براساس قوانین این کشور، متهمین به حمل این داروها با مجازات سنگینی مواجه خواهند بود. در صورت نیاز به مصرف این داروها، نسخه پزشک معالج را همراه داشته باشید و یا نسبت به جایگزینی داروها با پزشک یا داروساز مشورت نمایید.
- چنانچه به برخی از کشورهای افریقای و یا آسیایی سفر می کنید مطمئن شوید که آیا تزریق واکسن خاصی (مانند مننژیت ویا تب زرد) پیش از سفر مورد نیاز است یا خیر.

- جهت پیشگیری از گزش حشرات در محیط های گرم و مرطوب و استوایی، پشه بند، حشره کش های خانگی و یا پماد و اسپری دافع حشرات همراه داشته باشید.
- همراه داشتن جعبه کمک های اولیه، خصوصاً در مورد خانواده هایی که فرزند خردسال دارند، همچنین همراه داشتن پوشک، شیرخشک شیرخوار، درجه تب، داروهای بدون نسخه مانند شربت تب بر، شربت سرماخوردگی، قطره و یا شربت مولتی ویتامین و آهن، پماد سوختگی، پنبه و گاز استریل و دیگر داروهایی که کودک در حال مصرف می باشد در طی سفر ضروری می باشد.

- نحوه نگهداری داروها را از دکتر داروساز، هنگام تحویل گرفتن دارو از داروخانه بپرسید و هیچگاه داروهای خود را در اتومبیلی که زیر نور آفتاب پارک شده است و یا در شیشه عقب اتومبیل (حتی در زمستان) قرار ندهید. داروهای یخچالی را همراه با یخ و یا در داخل ظرفی که دارو را خنک نگه می دارند حمل نمایید.
- برای پیشگیری از ابتلا به بیماری کرونا و انتشار بیماری، می بایست واکسن کرونا و یادآورهای آن تزریق شده باشد.

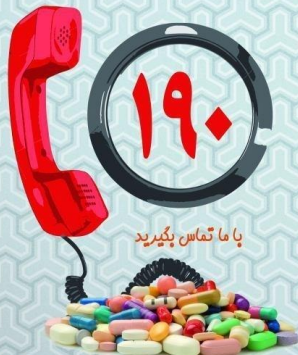

- در خصوص بیماران دیابتی که انسولین تزریق می کنند توجه به موارد زیر در هنگام سفر (براساس توصیه های مرکز تحقیقات غدد و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی تهران)، ضروری می باشد:
- ۱- فراهم نمودن انسولین و داروهای مصرفی و سرنگ برای تمام مدت سفر.
- ۲- همراه داشتن دستگاه یا نوار کنترل قند خون، قند حبه ای، نبات، بیسکوئیت و آب میوه برای درمان کاهش احتمالی قند خون. همراه داشتن میان وعده مناسب (مانند میوه و ساندویچ کوچک).
- ۳- در خصوص بیماران مبتلا به فشار خون بالا، بهتر است دستگاه فشار سنج و داروهای مصرفی همراه بیمار باشد و از مصرف مواد غذایی حاوی نمک مانند آجیل و تنقلات و مواد غذایی چرب خودداری شود.

۱۹۰ سامانه تلفنی رایگان پاسخگو به سؤالات همکاران گروه پزشکی و عموم مردم

اگر می خواهید بدانید:

- داروی شما به چه منظور تجویز شده است؟
- روش صحیح مصرف داروی شما چگونه است؟
- موارد منع مصرف داروی شما کدامند؟
- آیا داروی مصرفی شما در بارداری و شیردهی منع مصرف دارد؟
- آیا داروی شما با دیگر داروها و یا مواد غذایی تداخل دارد؟
- بهترین شرایط نگهداری برای داروی شما چیست؟
- داروی مصرفی شما احتمالاً چه عوارضی را ایجاد می کند؟
- در صورت بروز هرگونه مسمومیت دارویی و یا عارضه دارویی چه اقدامی بایستی صورت گیرد؟
- داروهای کمیاب را از کدام مراکز می توان تهیه کرد؟

• بطور کلی در صورت نیاز می توانید سؤالات خود را در زمینه اطلاعات دارویی و موارد مسمومیت، با موضوعات ذیل و با کارشناسان مراکز اطلاع رسانی داروها و سموم به شماره تلفن ۱۹۰ درمیان بگذارید:

- نحوه نگهداری و مصرف صحیح داروها
- تداخل مصرف همزمان داروها با هم و با مواد غذایی
- مصرف داروها در دوران بارداری و شیردهی
- عوارض جانبی ناشی از مصرف داروها
- سازگاری و نحوه اختلاط داروهای تزریقی
- مسمومیت با داروها، سموم و مواد شیمیایی، گیاهان و گازهای سمی، گزیدگی ها

مسمومیت را جدی بگیرید

فقط یک تماس ۱۹۰

- در مسیر سفر توجه کنید که مسمومیت با گیاهانی مانند خرزهره، دیفن باخیا، کرچک، مخصوصاً " قارچهای خودرو می تواند بسیار خطرناک و کشنده باشد. مراقب کودکان باشید و در صورت وقوع مسمومیت با این عوامل، فرد مسموم را در اسرع وقت به نزدیکترین مرکز درمانی منتقل کنید.
- جهت کاهش احتمال بروز مسمومیت با گاز منوکسید کربن (که بی رنگ، بی بو و شدیداً سمی است) باید یک سیستم تهویه هوا در محیط باشد. ضمن اطمینان از استاندارد بودن وسایل گرمایشی (بخاری نفتی و گازی)، آبگرم کن و پکیج دیواری، دائماً " از سلامت عملکرد آنها اطمینان حاصل نمائید و دودکش این وسایل را خصوصاً اگر محل جدیدی را برای گذران تعطیلات عید در نظر دارید، کنترل کنید.

- هیچگاه در داخل اتومبیل با موتور روشن در مدت هرچند کوتاه، نخوابید. این کار سبب بروز مسمومیت کشنده با منوکسید کربن خواهد شد. همچنین از روشن کردن گاز پیک نیکی در داخل چادر و یا اتومبیل و یا در محیط بسته دیگری به منظور تامین گرما، جدا " خودداری نمائید.
- چنانچه در یک محیط بسته و دارای بخاری نفتی یا گازی حالت تهوع، سرگیجه و خواب آلودگی داشتید، سریعاً بقیه را در جریان بگذارید و اگر مشکوک به مسمومیت با منوکسید کربن هستید محیط را ترک کنید. هر شخصی که با گاز منوکسید کربن در تماس بوده و دارای علائم فوق می باشد باید فوراً توسط پزشک معاینه شود. نوزادان و افراد مسن، زنان حامله، افرادی که دارای ناراحتی های قلبی عروقی هستند چنانچه با این گاز در تماس باشند حتی در صورت نداشتن علامت حتماً باید توسط پزشک معاینه شوند.

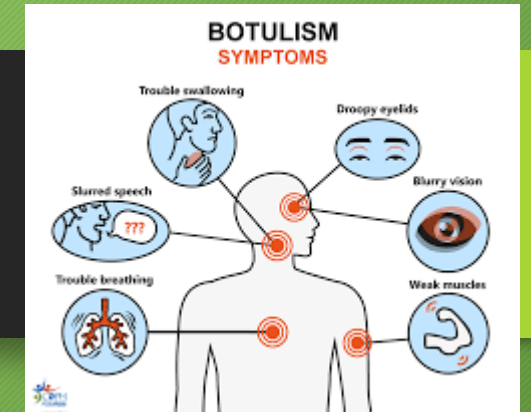
- در سفر از محصولات لبنی و خوراکی هایی که دارای بسته بندی دارای نشان سلامت و مجوز بهداشتی هستند استفاده نمایید و از خرید و مصرف فرآورده های خوراکی فله ای جدا اجتناب نمایید.
- غذاهای مسموم کننده ممکن است بو یا مزه ناخوشایندی نداشته باشند. با وجودیکه اکثر علائم ابتلا به مسمومیت های غذایی ظرف ۲۴ ساعت برطرف می شوند، اما بعضی از آنها مانند مسمومیت با غذای کنسروی می توانند کشنده باشند.
- مسمومیت و مرگ ناشی از بوتولیسم، در اثر غذا و کنسرو آلوده بروز می کند و بسیار کشنده است. بیمار مبتلا سریعاً باید به یک مرکز درمانی مجهز، جهت تزریق داروی ضد سم منتقل شود.

- بوتولیسم نوعی مسمومیت غذایی کشنده است که در اثر مصرف کشک غیر پاستوریزه، غذاهای کنسروی (که قبل از مصرف حرارت مناسب به آنها نرسیده است) و یا سوسیس و کالباس آلوده بروز می کند. علائم و نشانه های این مسمومیت با تاخیر (بعد از ۱۲ تا ۲۴ ساعت) ظاهر می شود و شامل تاری دید، دوبینی، افتادگی پلک فوقانی، عدم توانایی حرکتی، اختلال تکلم، لکنت زبان، سختی بلع، و خشکی و درد گلو می باشد. مهمترین اقدام درمانی در این مسمومیت تجویز سریع داروی ضد سم (Anti toxin) در مرکز درمانی می باشد. در صورت عدم درمان ممکن است فرد مسموم در اثر فلج تنفسی فوت نماید.

- چنانچه در سفر از غذای آماده کنسرو شده استفاده می نمایید، با جوشاندن کنسرو به مدت ۲۰ دقیقه می توان از خطر مسمومیت کشنده بوتولیسم پیشگیری نمود.

- از خرید قوطی های کنسرو دارای برآمدگی، فرورفتگی و یا نشستی خودداری کنید و مطمئن شوید که درپوش آن ها شکسته نشده باشد. اگر فرآورده ای ظاهر و یا بوی ناخوشایندی داشت، به هیچ عنوان آن را نچشید و کنسروها را قبل از مصرف ۲۰ دقیقه در آب در حال جوشیدن حرارت دهید و سپس مصرف نمایید.
- هرگز غذاهای پخته شده را بیش از ۲ ساعت (اگر هوای اتاق گرم می باشد، بیش از یک ساعت) در دمای محیط رها نکنید. برای دوباره گرم کردن غذاهای باقیمانده آنها را تا ۷۴ درجه سانتی گراد گرما دهید تا غذا بخار کند و همچنین غذاهایی که بیش از ۳ روز باقیمانده اند را مصرف نکنید.

- همیشه قبل از آماده کردن و یا خوردن غذا، دستهایتان را با صابون بشویید. نوعی از اسهال میکروبی در طی سفر و به دلیل عدم رعایت بهداشت قابل انتقال است. به خاطر داشته باشید دستهایتان را بعد از استفاده از سرویسهای بهداشتی، برداشتن گوشت خام، سیگار کشیدن، دست زدن به حیوانات و دست زدن به زباله ها حتماً بشوئید.
- علائم و نشانه های برخی از مسمومیتهای غذایی با تاخیر ظاهر می شود. یعنی ممکن است ۱۲ تا ۲۴ ساعت بعد از مصرف غذای آلوده، علائم در فرد مسموم بروز نماید. علائم و نشانه های این مسمومیت ها شامل سردرد، تب، خستگی، تهوع، استفراغ، اسهال آبکی شدید، کم شدن آب بدن، ضعف و درد شکم می باشند.

- دستور طلایی پیشگیری از مسمومیت غذایی: " پختن غذا و خوردن آن در همان روز " است.
- رعایت ایمنی غذایی مانع بروز مسمومیت غذایی می شود. ضمن سفر از حمل گوشت خام و تخم مرغ خام و فرآورده های لبنی با ماندگاری کوتاه خودداری نمایید، چرا که سریعاً " فاسد می شوند.
- در طی سفر برای حمل مواد غذایی فاسد شدنی، از یخدان مناسب استفاده کنید. غذاهایی که حاوی سس، تخم مرغ و خامه می باشند خیلی زود فاسد می شوند.

- هنگام بازی کودکان در فضای باز مراقب آنها باشید تا توسط گلها و گیاهان سمی، مسموم نشوند. تماس پوست با برخی از این گیاهان (مانند گزنه) و یا به دهان بردن آنها (مانند دیفن باخیا و خرزهره) منجر به مسمومیت شدید می شود.
- هنگام تفرج در دشت و جنگل از دستکاری سنگها و راهپیمایی بدون کفش برای جلوگیری از گزش مار سمی و عقرب خودداری نمایید.

- در هنگام مارگزیدگی بیمار را آرام کنید و از حرکات بیش از حد او جلوگیری کنید. عضو محل گزیدگی مار را باید بی حرکت و هم سطح یا کمی پایین تر از سطح قلب نگه داشت. فرد گزیده شده را سریعاً به مرکز درمانی منتقل نمایید.
- در مارگزیدگی، یک نوار محکم و پهن، چند انگشت بالاتر از محل گزیدگی مار بویژه اگر محل گزیدگی در دست ها یا پاها باشد ببندید. هر ۱۰ تا ۱۵ دقیقه، به مدت یک دقیقه نوار را باز کرده و دوباره ببندید. این کار باید تا زمان آماده شدن پادزهر در بیمارستان ادامه یابد.
- هر چه سریعتر فرد مار گزیده را به اورژانس بیمارستان منتقل کنید و زمان را با تلاش برای کشتن و یا گرفتن مار از دست ندهید همچنین از سرد کردن عضو مارگزیده با آب سرد یا یخ خودداری کرد.

- گزش عقرب می تواند منجر به بروز درد شدید در ناحیه گزش شود. گرچه علائم تهدیدکننده حیات و حوادث منجر به مرگ نیز گاهی رخ می دهد، ولی فرد مصدوم را باید به نزدیک ترین مرکز درمانی برای تزریق پادزهر منتقل نمایید.
- تورم ناشی از گزش عقرب، عموماً محدود به ناحیه گزش است و احساس بی حسی و سوزش در ناحیه گزش برای ۴ تا ۶ ساعت بوجود می آید و معمولاً پس از ۲۴ ساعت بهبود می یابد.

خطر
عقرب گزیدگی

- زنبور گزیدگی ممکن است در اثر نیش انواع زنبور مانند زنبور عسل و زنبور سرخ بروز نماید. از دستکاری کندوی زنبور های خصوصاً وحشی خودداری کنید. حمله و گزش دسته جمعی زنبورها می تواند کشنده باشد.
- نیش زنبور عسل ماده، به کیسه محتوی زهر متصل است و پس از گزش در زخم باقی می ماند بنابراین برداشتن سریع نیش از روی زخم، جهت جلوگیری از ورود بیشتر سم به زخم ضروری است.
- اگر فرد زنبور گزیده مشکل تنفسی داشت و یا تورم شدید و سریع در محل گزش بروز کرد، باید به پزشک مراجعه نماید.
- اقدامات اولیه در گزش های معمولی زنبور عبارتند از: محل زنبور گزیدگی را با آب و صابون بشوئید، روی محل زنبور گزیدگی کمپرس سرد یا کیسه محتوی یخ قرار دهید و به طور متوالی هر ۱۵ دقیقه یکبار کیسه یخ را از روی پوست بردارید، از قراردادن مستقیم یخ روی پوست اجتناب نمائید و از گرم کردن موضع پرهیزید.

- در مناطقی که حشرات زیادی وجود دارد، بهتر است روی پوست بدن مخصوصاً بدن کودک از کرمهای دور کننده حشرات استفاده نمود. اما باید توجه داشت استفاده دائم از این مواد سبب حساسیت بیشتر می شود.
- برای پیشگیری از گزش حشرات در محیطهای باز، پیراهن آستین بلند و شلوار بلند به کودکان بپوشانید.

اگر با موارد مسمومیت در خانه یا سفر برخورد کردیم، چه باید بکنیم؟

- در مسمومیت های دارویی و شیمیایی باید بدانیم فرد مسموم چه نوع ماده ای، چه مقدار، چه موقع و از چه راهی مصرف کرده است.
- اگر بیمار هوشیار بود با مرکز اطلاع رسانی داروها و سموم به شماره ۱۹۰ و یا اورژانس ۱۱۵، تماس گرفته و در خصوص اقدامات بعدی سوال می نمایید.
- اگر فرد مسموم هوشیار نبود و یا مواد اسیدی، قلیایی و یا نفتی را بلعیده بود، از ایجاد استفراغ در فرد مسموم خودداری کنید و سریعاً "مسموم را به نزدیکترین مرکز درمانی منتقل نمایید.

" در صورت بروز مسمومیت، پیش از رسیدن به مرکز درمانی چه باید بکنیم: "

چرا باید تماس بگیریم؟	ابتدا این کار را انجام دهید:	چه باید بکنیم؟
بعضی از مواد شدیداً کشنده اند و یا اینکه علائمی دارند که باید حتماً در یک مرکز اورژانس درمان شود پزشک اورژانس تنها فردی است که می تواند تعیین کند درمان اضافه تر نیاز است یا خیر	<ul style="list-style-type: none"> • هرچه سریعتر فرد مسموم باید به هوای آزاد برده شود • از تنفس دود و گازهای تولید شده پرهیز کنید • درها و پنجره ها را باز کنید • اگر فرد مسموم نفس نمی کشد، تنفس مصنوعی را شروع کنید • سپس با اورژانس تماس بگیرید	مسمومیت از راه تنفس مانند مسمومیت با منوکسید کربن، گاز چاه فاضلاب، گاز ناشی از اختلاط مواد سفیدکننده و جرم بر

چرا باید تماس بگیریم؟	ابتدا این کار را انجام دهید:	چه باید بکنیم؟
<p>بعضی از مواد بسیار قوی هستند و می توانند سبب سوختگی پوست شوند</p> <p>پزشک اورژانس تنها فردی است که می تواند تعیین کند درمان اضافه تر نیاز است یا خیر</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● لباسهای و پوشش آلوده را درآورید ● پوست را با آب جاری به مدت ۱۰ دقیقه شستشو دهید ● پوست را با آب و صابون بشویید ● پوست را خوب آبکشی کنید ● سپس با اورژانس تماس بگیرید 	<p>مسمومیت از راه پوست</p> <p>مانند مسمومیت با سموم آفت کش، مواد شیمیایی، اسید و قلیا، مواد شوینده لک بر، جرم بر</p>

چرا باید تماس بگیریم؟	ابتدا این کار را انجام دهید:	چه باید بکنیم؟
<p>بعضی از مواد بسیار قوی هستند و می توانند سبب بروز صدمات دائمی در چشم شود. بقیه اقدامات باید در بخش اورژانس بیمارستان صورت گیرد</p> <p>پزشک اورژانس تنها فردی است که می تواند تعیین کند درمان اضافه تر نیاز است یا خیر</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● چشم مصدوم را با آب جاری ولرم شستشو دهید ● روش انجام این کار آن است که فرد زیر دوش آب حمام بایستد و اجازه دهد جریان آب روی پیشانی ریخته و سپس به سمت هر دو چشم رفته، هر دو را شستشو دهد ● این عمل ۱۵ دقیقه باید ادامه داشته باشد ● فرد مسموم باید در حین شستشوی چشم با آب جاری، تا جای ممکن مرتباً چشمها را (مانند چشمک زدن) باز و بسته کند ● اصراری به باز نگهداشتن چشمها نداشته باشید ● سپس با اورژانس تماس بگیرید 	<p>مسمومیت از راه چشم</p> <p>مانند تماس با انواع گاز، اسید و قلیا، مواد شوینده، سموم دفع آفات، مواد شیمیایی، مواد شوینده خانگی و گاز متصاعد شده از آنها، تماس چشمی اشتباه با برخی داروها و سموم</p>

چرا باید تماس بگیریم؟	ابتدا این کار را انجام دهید:	چه باید بکنیم؟
<p>بعضی از مواد شدیداً کشنده اند و یا اینکه علائمی دارند که باید حتماً در یک مرکز اورژانس درمان شود</p> <p>بعضی از مواد در صورت خورده شدن، شدیداً کشنده اند. مقادیر بالای داروها، خصوصاً در کودکان می‌توانند تهدیدکننده سلامت باشند</p> <p>پزشک اورژانس تنها فردی است که می‌تواند تعیین کند درمان اضافه‌تر نیاز است یا خیر</p>	<ul style="list-style-type: none"> • اگر فرد مسموم نفس نمی‌کشد، تنفس مصنوعی را شروع کنید • اگر فرد مسموم هوشیار است، کنترل کنید آیا می‌تواند چیزی را بلعد یا خیر • قبل از هماهنگ نمودن با مرکز کنترل مسمومیت‌ها (شماره تلفن ۱۹۰) مسموم را وادار به استفراغ نکنید • در برخی موارد، استفراغ سبب بروز صدمات بیشتر خواهد شد. • نمونه‌ای از ترکیبی که فرد با آن مسموم شده است را همراه بیمار به بیمارستان ببرید 	<p>مسمومیت از راه دهان</p> <ul style="list-style-type: none"> • مانند مصرف اشتباه داروها، مواد قلیایی و اسیدی، ترکیبات نفتی، مواد روانگردان و مخدر، مواد شوینده خانگی، باتری دیسکی یا مینیاتوری، سموم دفع آفات، شربت ترک اعتیاد متادون

با تشکر از توجه شما

